

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Навчально-наукового інституту педагогіки і психології

Навчально-наукового

Світлана КОНДРАТЮК

28 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГЕНДЕРНА КУЛЬТУРА ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

галузь знань 02 Культура і мистецтво
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 028 Менеджмент соціокультурної діяльності
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма бакалавр
(назва)

мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією ННІПП

28 серпня 2024 р.

Голова _____

Юлія БОНДАРЕНКО, доктор
педагогічних наук, професор

СУМИ 2024

Розробники:

ГОНЧАРЕНКО Олена Володимирівна, кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри соціальної роботи і менеджменту
соціокультурної діяльності

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

Протокол № 1 від 28 серпня 2024 року.

Завідувач кафедри
канд. пед. наук, доцент

Анжела ПОЛЯНИЧКО

**ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГЕНДЕРНА КУЛЬТУРА ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ»**

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки	
I-й		I-й	
Семестр			
I-й		I-й	
Лекції			
26 год.		-	
Практичні, семінарські			
28 год.		-	
Самостійна робота			
64 год.	-		
Консультації:			
2 год.	-		
Загальна кількість годин – 120		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Ознайомити майбутніх фахівців соціокультурної сфери з теоретичними та практичними основами гендерної парадигми в науці; деконструювати з позиції гендерного підходу різноманітні форми і методи виховання соціальної статі; засвоїти зміст сучасних психологічних механізмів гендерних моделей поведінки в українському суспільстві; розкрити основні складові процесу формування гендерної свідомості, вільної від статевої ролі стереотипів, які стримують особистісну самореалізацію дітей та молоді.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Майбутні фахівці соціокультурної сфери зможуть розвинути професійні надбання, напрацьовані в результаті виконання робочої програми навчальної дисципліни «Гендерна культура дітей та молоді» завдяки вивченню наступного блоку дисциплін професійно-орієнтованої підготовки: «Психолого-педагогічні основи соціокультурної діяльності», «Вступ до спеціальності “Менеджмент соціокультурної діяльності” та деонтологія», «Комунікативна культура» та ін.

3. Результати навчання за дисципліною

Інтегральна компетентність	Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціокультурній сфері, у сфері науки та науки, креативної економіки і культуротворчих практик, що передбачає застосування теорій та методів менеджменту культури і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 10. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>ЗК 15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК 17. Здатність реалізувати свої права та обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p>

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	<p>СК 19. Здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами.</p> <p>СК 25. Здійснювати розподіл повноважень і відповідальності на основі їх делегування.</p> <p>СК 26. Здатність діяти соціально відповідально.</p> <p>СК 28. Здатність здійснювати ефективні комунікації та розв'язувати конфліктні ситуації у професійній діяльності.</p>
Програмні результати навчання (ПР)	<p>ПР 2. Збирати та впорядковувати інформацію.</p> <p>ПР 4. Здійснювати практичну діяльність відповідно до чинного законодавства.</p> <p>ПР 6. Класифікувати та знаходити інноваційні рішення для створення, реалізації і забезпечення соціокультурних потреб людини.</p> <p>ПР 9. Оцінювати сучасну соціокультурну ситуацію.</p> <p>ПР 10. Вивчати, узагальнювати та адаптувати найкращий досвід соціокультурної розбудови</p> <p>ПР 14. Оцінювати наслідки прийнятих організаційно-управлінських рішень.</p> <p>ПР 15. Вміти встановлювати діалог з різними професійними суб'єктами та групами.</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
А	студент/-ка демонструє повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; знання основної та додаткової літератури; виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
В	студент/-ка демонструє достатні знання матеріалу в заданому обсязі, з певною систематичністю виконує практичні завдання, передбачені навчальною програмою; виявляє переважно конструктивний і репродуктивний характер використання набутих знань та умінь.
С	студент/-ка виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, успішно виконує практичні завдання, засвоїв/-ла основну та додаткову літературу, виявляє здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента/-ки наявні незначні помилки.
D	студент/-ка виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент/-ка спроможний/-на усунути їх із допомогою викладача/-ки.
E	виставляється студентів/-ці, відповідь якого/-ї під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

F	студент/-ка не спроможний/-на до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни. студент/-ка не опанував/-ла матеріал навчальної дисципліни
FX	студент/-ка не опанував/-ла матеріал навчальної дисципліни на достатньому рівні, але рівень залишкових знань та умінь дозволяє повторне складання підсумкового контролю за результатами самостійної підготовки

Розподіл балів

Поточний контроль				Разом	Сума
T1	T2	T3	T4		
Поточний контроль				90	100
25	20	20	25		
Контроль самостійної роботи				10	
-	10	-	-		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 5	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи контролю:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда; екзамен.

- методи письмового контролю: тестові завдання, розв'язання задач і вирішення проблемних ситуацій репродуктивного, конструктивного і творчого рівнів;

- методи практичного контролю: виконання самостійних завдань;

- методи самоконтролю: самоаналіз, самооцінка.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні засади формування гендерної культури дітей та молоді. Гендер і стать: визначення основних понять. Гендерна парадигма в науці. Гендерний та статево-рольовий підходи: проблема відмінності.

Тема 2. Гендерні характеристики особистості. Гендерна соціалізація: агенти і фактори гендерної соціалізації; психологічні механізми гендерної соціалізації; специфічні труднощі, які виникають у дітей та молоді в процесі гендерної соціалізації. Гендерна ідентичність: маскуліність і фемінність як маркери чоловічої і жіночої ідентичностей. Гендерні ролі як різновид соціальних ролей особистості: традиційні гендерні ролі; гендерне маркування соціальних ролей. Гендерні стереотипи: групи гендерних стереотипів; позитивний і негативний вплив гендерних стереотипів на формування гендерної культури дітей і молоді.

Тема 3. Засвоєння гендерної культури: концептуальні підходи. Психоаналітичні теорії формування статі та її розвитку. Теорії соціального навчання. Когнітивні теорії статевого розвитку. Нова психологія статі. Концепція андрогінії Сандри Бем.

Тема 4. Формування гендерної культури в дитинстві. Характер статево-рольового розвитку в дитинстві. Сім'я як основний агент гендерної соціалізації дитини. Вплив соціального оточення (однолітки, школа) на формування гендерної ідентичності в дитячому віці. Інші витoki (дитяча література, іграшки, ЗМІ, телебачення, реклама, мова та інше) статево-рольового розвитку хлопчиків і дівчаток.

Тема 5. Формування гендерної культури дітей в системі освіти. «Критична педагогіка» як джерельна база гендерно-педагогічних досліджень: «прихований навчальний план». Прояви сексизму і репродукування гендерних стереотипів у навчальному процесі та змісті підручників. Проблема спільного і роздільного навчання. Можливості впровадження принципів гендерно чутливої педагогіки в Україні.

Тема 6. Особливості формування гендерної культури молоді. Гендерні відмінності: стереотипи і реальність. Чоловіча і жіноча гендерні ролі та норми, що входять до них. Гендерна асиметрія професійної сфери: гендерна сегрегація (горизонтальна і вертикальна); продуктивна і репродуктивна праця («справжня» і «несправжня» робота; гендерована домашня робота).

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Усього	В тому числі		
		лекції	практичні	самостійна
Тема 1. Теоретичні засади формування гендерної культури дітей та молоді	20	4	4	12
Тема 2. Гендерні характеристики особистості		4	4	12
Тема 3. Засвоєння гендерної культури: концептуальні підходи	20	4	4	12
Тема 4. Формування гендерної культури в дитинстві	20	4	4	12
Тема 5. Формування гендерної культури дітей в системі освіти	20	4	4	12
Тема 6. Особливості формування гендерної культури молоді	20	4	4	12
Усього годин	120	24	24	72

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Теоретичні засади формування гендерної культури дітей та молоді	4
2.	Гендерні характеристики особистості	4
3.	Засвоєння гендерної культури: концептуальні підходи	4
4.	Формування гендерної культури в дитинстві	4
5.	Формування гендерної культури дітей та молоді в системі освіти	4
6.	Особливості формування гендерної культури молоді	4
Всього:		24

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Гендер для медій: підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / за ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової. К.: Критика, 2013. 218 с.
2. Гендерна педагогіка: хрестоматія / Переклад з англ. В. Гайденко, А. Предборської; за ред. В. Гайденко. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006.
3. Дороніна Т. О. Теоретико-методологічні засади гендерної освіти та виховання учнівської молоді: монографія. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. 331 с.
4. Луценко О. А. Гендерна освіта й педагогіка. *Основи теорії гендеру: навчальний посібник*. К.: «К.І.С.», 2004. С. 476–503.
5. Луценко О. А. Гендерна педагогіка. *Хрестоматія навчальних програм з проблем гендерного розвитку*. К.: ПЦ «Фоліант», 2004. С. 45–105.
6. «Ми різні – ми рівні». Основи культури гендерної рівності: навчальний посібник / за ред. О. Семиколєнкової. Київ: «К.І.С.», 2007. 176 с.
7. Основи теорії гендеру: навчальний посібник. К.: «К.І.С.», 2004.
8. Павлущенко Н. М., Луценко О. А. Гендерна абетка для педагогів: методичні рекомендації для вчителів щодо реалізації гендерної складової в навчально-виховному процесі початкової школи. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2010. 52 с.

Допоміжна

9. Булатова Л. О. Гендерна освіта в вузі. В 2-х ч. Ч.ІІ.: Гендерна педагогіка: навчально-методичний посібник для студентів педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Суми: СумДПУ, 2001.
10. Гайденко В. «Мама мила раму», або проблема відображення гендерної рівності в підручниках початкової школи. *Початкова освіта*. 2004. №19. С. 16–17.
11. Гайденко В., Предборська І. Українські підручники початкової школи: прихований навчальний план. *Гендерна педагогіка: хрестоматія / Переклад з англ. В. Гайденко, А. Предборської; за ред. В. Гайденко*. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. С. 223–238.
12. Гендерні стандарти сучасної освіти: збірка рекомендацій / [ред. група Л. С. Кобелянська, І. Р. Гуцуляк, М. Я. Ябченко]. Част. 1. Київ, 2010. 328 с.
13. Гендерні стандарти сучасної освіти: збірка рекомендацій / [ред. група Л. С. Кобелянська, І. Р. Гуцуляк, М. Я. Ябченко]. Част. 2. Київ, 2011. 260 с.
14. Говорун Т. В., Кікінежді О. М. Гендерна психологія: навч. посібник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2004.

15. Голованова Т. П. Теорія і практика формування гендерної рівності студентської молоді: монографія. Запоріжжя: ЗНУ, 2007.
16. Горностай П. П. Гендерна соціалізація та становлення гендерної ідентичності. *Основи теорії гендеру*: навчальний посібник. Київ: «К.І.С.», 2004. С. 132–156.
17. Кравець В.П. Гендерна педагогіка: навч. посібник. Тернопіль: Джура, 2003. 416 с.
18. Кравець В.П. Історія гендерної педагогіки: навчальний посібник. Тернопіль: Джура, 2005. 440 с.
19. Мельник Т. М. Гендер як наука і навчальна дисципліна. *Основи теорії гендеру*: навчальний посібник. Київ: «К.І.С.», 2004. С. 10–29.
20. Мельник Т., Кобилянська Л. 50/50: Сучасне гендерне мислення: словник. Київ: К.І.С., 2005. 280 с.
21. Оксамитна С. М. Гендерні ролі та стереотипи. *Основи теорії гендеру*: навчальний посібник. К.: «К.І.С.», 2004. С. 157–181.
22. Ткалич М. Г. Гендерна психологія: навч. посіб. Київ: «Академвидав», 2011. 248 с.